

Jak uzyskać świadectwo efektywności energetycznej - poradnik dla mieszkańca

/Źródło-system informacji prawnej LEX/

Niniejszy poradnik przedstawia zagadnienia związane z procedurą wydawania świadectw uregulowaną w ustawie z 20.05.2016 r. o efektywności energetycznej / Dz.U.2021.2166 t.j. z dnia 2021.11.29– dalej zwana u.e.e./

1. Procedura wydania świadectwa

Świadectwo wydawane jest przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (URE). Jest to jedyny podmiot uprawniony w całym kraju do wydawania świadectw i nie ma możliwości delegowania tego uprawnienia na inne podmioty.

Zgodnie z art. 20 ust. 3 u.e.e. świadectwo efektywności energetycznej jest dokumentem wydawanym na wniosek podmiotu:

- 1) u którego będzie realizowane przedsięwzięcie lub przedsięwzięcia tego samego rodzaju służące poprawie efektywności energetycznej, albo
- 2) upoważnionego przez podmiot, o którym mowa w pkt 1.

W art. 20 ust. 4 u.e.e. określono, co obligatoryjnie musi zawierać wniosek o wydanie świadectwa:

- 1) imię, nazwisko, numer PESEL – o ile został nadany, adres zamieszkania albo nazwę, adres siedziby oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP) podmiotu składającego wniosek;

2) określenie:

- a) przedsięwzięcia lub przedsięwzięć tego samego rodzaju służących poprawie efektywności energetycznej oraz miejsca ich lokalizacji,

- b) ilości energii finalnej, wyrażonej w tonach oleju ekwiwalentnego, planowanej do zaoszczędzenia średnio w ciągu roku w wyniku realizacji przedsięwzięcia lub przedsięwzięć tego samego rodzaju służących poprawie efektywności energetycznej;

- 3) wskazanie okresu uzyskiwania oszczędności energii finalnej dla danego przedsięwzięcia lub przedsięwzięć tego samego rodzaju służących poprawie efektywności energetycznej, wyrażonego w latach kalendarzowych;

- 4) oznaczenie terminu realizacji przedsięwzięcia lub przedsięwzięć tego samego rodzaju służących poprawie efektywności energetycznej.

Katalog wspomnianych w art. 20 ust. 4 pkt 2 lit. a u.e.e. przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej został zawarty w art. 19 ust. 1 u.e.e. Do przedsięwzięć tych zalicza się:

- 1) izolację instalacji przemysłowych;

- 2) przebudowę lub remont budynku wraz z instalacjami i urządzeniami technicznymi;

- 3) modernizację lub wymianę:

- a) oświetlenia,

- b) urządzeń i instalacji wykorzystywanych w procesach przemysłowych lub w procesach energetycznych lub telekomunikacyjnych, lub informatycznych,

- c) lokalnych sieci ciepłowniczych i lokalnych źródeł ciepła w rozumieniu art. 2 pkt 6 i 7 ustawy z 21.11.2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów – dalej u.w.t.r.,

- d) urządzeń przeznaczonych do użytku domowego;

- 4) odzyskiwanie energii, w tym odzyskiwanie energii w procesach przemysłowych;

- 5) ograniczenie strat:

- a) związanych z poborem energii biernej,

- b) sieciowych związanych z przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej lub gazu ziemnego,

- c) na transformacji,

- d) w sieciach ciepłowniczych,

- e) związanych z systemami zasilania urządzeń telekomunikacyjnych lub informatycznych;

- 6) stosowanie, do ogrzewania lub chłodzenia obiektów, energii wytwarzanej w instalacjach odnawialnego źródła energii, ciepła użytkowego w wysokosprawnej kogeneracji w rozumieniu ustawy z 10.04.1997 r. – Prawo energetyczne lub ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych.

Szczegółowy wykaz przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej został określony w obwieszczeniu Ministra Energii z 23.11.2016 r. w sprawie szczegółowego wykazu przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej (zob. pkt 5 poniżej). Dla lepszej przejrzystości niniejszego tekstu wykaz tych przedsięwzięć został przedstawiony w załączniku nr 1 do tego komentarza.

W art. 20 ust. 5 u.e.e. określono, że do wniosku o wydanie świadectwa efektywności energetycznej należy dołączyć:

- 1) audyt efektywności energetycznej, z wyłączeniem audytu, o którym mowa w art. 25 ust. 3 u.e.e., a więc audytu dostarczania ciepła (zagadnienia związane z audytem efektywności energetycznej zostały szczegółowo omówione w komentarzach: *Audyt efektywności energetycznej – czym jest i co zawiera?* oraz *Audyt efektywności energetycznej – kto i kiedy go sporządza?*);
- 2) oświadczenie osoby upoważnionej do reprezentowania podmiotu składającego wniosek o następującej treści: „Świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wynikającej z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny oświadczam, że: 1) dane i informacje zawarte we wniosku, o którym mowa w art. 20 ust. 4 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej, są zgodne z prawdą; 2) nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 20 ust. 2 pkt 1, 3 i 4 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej” (klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń).

Przesłanki, o których mowa w oświadczeniu, zostały szczegółowo omówione poniżej w rozdziale 2 „Kiedy nie przysługuje świadectwo”.

W przypadku gdy wniosek o wydanie świadectwa nie zawiera wymaganych przez powyższe przepisy danych lub dokumentów, Prezes URE niezwłocznie wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia wniosku. Termin „niezwłocznie” należy rozumieć jako działanie bez zbędnej zwłoki. Podmiot składający wniosek zobligowany jest do uzupełnienia wniosku w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania. Nieuzupełnienie wniosku w wyznaczonym terminie skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpoznania. O pozostawieniu wniosku bez rozpoznania Prezes URE nie ma obowiązku powiadomienia podmiotu składającego wniosek, lecz pozostawiony jest bez rozpoznania z mocy samego prawa.

Wniosek o wydanie świadectwa efektywności energetycznej może być złożony za pomocą środków komunikacji elektronicznej, o których mowa w ustawie z 18.07.2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną – dalej u.s.u.d.e. Środki te, zgodnie z art. 2 pkt 5 u.s.u.d.e., to rozwiązania techniczne, w tym urządzenia teleinformatyczne i współpracujące z nimi narzędzia programowe, umożliwiające indywidualne porozumiewanie się na odległość przy wykorzystaniu transmisji danych między systemami teleinformatycznymi, a w szczególności poczta elektroniczna.

Ustawodawca zadbał o to, aby procedura wydawania świadectwa nie była nadmiernie przedłużana. Zgodnie z art. 22 ust. 1 u.e.e. Prezes URE wydaje świadectwo efektywności energetycznej w terminie 45 dni od dnia złożenia wniosku o wydanie świadectwa efektywności energetycznej.

Do wydawania świadectw efektywności energetycznej stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego – dalej k.p.a. – o wydawaniu zaświadczeń. Zastosowanie tych przepisów do postępowania o wydanie świadectwa oznacza, że:

- jeżeli podmiot składający wniosek tego zażąda, zaświadczenie wydaje się w formie dokumentu elektronicznego opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym (art. 217 § 4 k.p.a.);
- odmowa wydania świadectwa dokonywana jest w drodze postanowienia, na które służy zażalenie (art. 219 k.p.a.).

2. Kiedy nie przysługuje świadectwo

Nie każdemu przedsięwzięciu lub przedsięwzięciom tego samego rodzaju służącym poprawie efektywności energetycznej przysługuje świadectwo. Zgodnie z art. 20 ust. 2 u.e.e. nie można ubiegać się o świadectwo dla następujących przedsięwzięć:

- 1) jeżeli na ich realizację przyznano:
 - a) premię termomodernizacyjną w rozumieniu ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów,

- b)** pomoc inwestycyjną, w przypadku gdy przyznanie tego świadectwa spowoduje przekroczenie dopuszczalnej wysokości pomocy publicznej na to przedsięwzięcie lub te przedsięwzięcia, przyjmując, że wartość praw majątkowych wynikających z tych świadectw stanowi iloczyn kwoty 1500 zł za tonę oleju ekwiwalentnego oraz ilości energii finalnej, o której mowa w ust. 4 pkt 2 lit. b u.e.e., a więc energii wyrażonej w tonach oleju ekwiwalentnego, planowanej do zaoszczędzenia średnio w ciągu roku, w wyniku realizacji przedsięwzięcia lub przedsięwzięć tego samego rodzaju służących poprawie efektywności energetycznej;
- 2)** jeżeli w wyniku ich realizacji uzyskuje się oszczędność energii w ilości mniejszej niż 10 ton oleju ekwiwalentnego średnio w ciągu roku;
- 3)** określonych w oświadczeniu, o którym mowa w art. 15 ust. 1 u.e.e., a więc zrealizowanych przedsięwzięć lub przedsięwzięcia tego samego rodzaju służących poprawie efektywności energetycznej, w wyniku których uzyskana została oszczędność energii finalnej, wyrażona w tonach oleju ekwiwalentnego, potwierdzona w audycie efektywności energetycznej;
- 4)** zrealizowanych w celu wypełnienia obowiązku, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 u.e.e., a więc obowiązku wykonania przedsięwzięcia lub przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej u odbiorcy końcowego, w wyniku których uzyskuje się oszczędności energii finalnej w wysokości określonej w art. 14 ust. 1, potwierdzone audytem efektywności energetycznej.

Wspomniana w art. 20 ust. 2 pkt 1 lit. a u.e.e. premia termomodernizacyjna jest to premia przyznana inwestorowi z tytułu realizacji przedsięwzięcia termomodernizacyjnego. Jest ona przyznawana na spłatę części kredytu zaciągniętego na przedsięwzięcie termomodernizacyjne, jeżeli z audytu energetycznego wynika, że w wyniku przedsięwzięcia termomodernizacyjnego nastąpi:

- 1)** zmniejszenie rocznego zapotrzebowania na energię:
 - w budynkach, w których modernizuje się wyłącznie system grzewczy – co najmniej o 10%,
 - w budynkach, w których po 1984 r. przeprowadzono modernizację systemu grzewczego – co najmniej o 15%,
 - w pozostałych budynkach – co najmniej o 25%, lub
- 2)** zmniejszenie rocznych strat energii – co najmniej o 25%, lub
- 3)** zmniejszenie rocznych kosztów pozyskania ciepła – co najmniej o 20%, lub
- 4)** zamiana źródła energii na źródło odnawialne lub zastosowanie wysokosprawnej kogeneracji.

Jednak od 11.02.2019 r. do art. 20 u.e.e. dodano ust. 2a w następującym brzmieniu: „Przepisu ust. 2 pkt 1 nie stosuje się do przedsięwzięć niskoemisyjnych realizowanych w ramach gminnych programów niskoemisyjnych, o których mowa w ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów”. Oznacza to, że istnieje możliwość ubiegania się o otrzymanie świadectwa pomimo otrzymania premii termomodernizacyjnej, jeżeli przedsięwzięcie było realizowane w ramach gminnego programu niskoemisyjnego. Program taki musi jednak zostać uchwalony przez radę gminy.

Artykuł 14 ust. 1 u.e.e. stanowi o obowiązku uzyskania oszczędności energii finalnej w wysokości 1,5%:

- 1)** ilości energii elektrycznej, ciepła lub gazu ziemnego, wyrażonej w tonach oleju ekwiwalentnego, sprzedanych w danym roku odbiorcom końcowym przyłączonym do sieci na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pomniejszonej o ilość energii zaoszczędzonej przez odbiorców końcowych, o których mowa w art. 15 ust. 1 u.e.e., określonej w oświadczeniu wskazanym w tym przepisie;
- 2)** ilości energii elektrycznej lub gazu ziemnego, wyrażonej w tonach oleju ekwiwalentnego, zakupionych w danym roku:

- a) na giełdzie towarowej lub na rynku organizowanym przez podmiot prowadzący na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej rynek regulowany w transakcjach zawieranych we własnym imieniu przez odbiorców końcowych, o których mowa w art. 10 ust. 2 pkt 2 u.e.e.,
- b) poza giełdą towarową lub rynkiem organizowanym przez podmiot prowadzący na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej rynek regulowany lub przez spółkę, której Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA przekazał wykonywanie czynności z zakresu zadań, o których mowa w art. 48 ust. 2 ustawy z 29.07.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, w transakcjach zawieranych we własnym imieniu przez odbiorców końcowych, o których mowa w art. 10 ust. 2 pkt 3 u.e.e.,
- c) przez towarowy dom maklerski lub dom maklerski w rozumieniu ustawy z 26.10.2000 r. o giełdach towarowych, w odniesieniu do transakcji realizowanych na zlecenie odbiorców końcowych przyłączonych do sieci na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) ilości gazu ziemnego, wyrażonej w tonach oleju ekwiwalentnego, sprowadzonego w danym roku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach nabycia wewnątrzspółnotowego lub importu w rozumieniu przepisów o podatku akcyzowym i zużytego na własny użytek, inny niż cele nieenergetyczne.

3. Obowiązki wynikające z uzyskania świadectwa

Świadectwo efektywności energetycznej jest dokumentem potwierdzającym planowaną do zaoszczędzenia ilość energii finalnej wynikającą z przedsięwzięcia lub przedsięwzięć tego samego rodzaju służących poprawie efektywności energetycznej. Dlatego też z uzyskaniem świadectwa wiąże się konieczność realizacji pewnych obowiązków.

Podmiot, któremu wydano świadectwo efektywności energetycznej, zobowiązany jest sporządzić audyt efektywności energetycznej potwierdzający uzyskanie planowanej oszczędności energii finalnej z zakończonego przedsięwzięcia lub przedsięwzięć tego samego rodzaju służących poprawie efektywności energetycznej. Zwolnione z tego obowiązku jest jednak przedsięwzięcie lub przedsięwzięcia tego samego rodzaju służące poprawie efektywności energetycznej, których realizacja została zakończona, jeżeli dla tego przedsięwzięcia lub tych przedsięwzięć zaplanowano osiągnięcie oszczędności energii finalnej w ilości nieprzekraczającej równowartości 100 ton oleju ekwiwalentnego średnio w ciągu roku.

Po zrealizowaniu przedsięwzięcia lub przedsięwzięć tego samego rodzaju podmiot, który otrzymał świadectwo, musi zawiadomić Prezesa URE o zakończeniu jego realizacji. Na spełnienie tego obowiązku podmiot zobowiązany ma 45 dni, liczone od dnia zakończenia realizacji przedsięwzięcia. Jeśli więc np. realizowano przedsięwzięcie polegające na przebudowie istniejącego obiektu budowlanego, termin ten rozpocznie bieg od dnia następującego po dniu, w którym kierownik budowy wpisał w dzienniku budowy zakończenie wykonywania robót budowlanych.

Do zawiadomienia kierowanego do Prezesa URE należy dołączyć:

- 1) audyt efektywności energetycznej, jeżeli jest wymagany (szczegółowe informacje dotyczące audytu efektywności energetycznej i sytuacji, w których jest wymagany, można znaleźć w komentarzach *Audyt efektywności energetycznej – czym jest i co zawiera?* oraz *Audyt efektywności energetycznej – kto i kiedy go sporządza?*) oraz
- 2) oświadczenie, składane przez podmiot zawiadamiający o zakończeniu przedsięwzięcia, o następującej treści: „Świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wynikającej z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny oświadczam, że zakończono przedsięwzięcie lub przedsięwzięcia tego samego rodzaju służące poprawie efektywności energetycznej i uzyskano oszczędność energii finalnej w ilości określonej w świadectwie efektywności energetycznej w rozumieniu przepisów o efektywności energetycznej”.

Z uwagi na fakt, że wartości świadectw stanowią zbywalne prawa majątkowe, Prezes URE informuje podmiot organizujący obrót prawami majątkowymi wynikającymi ze świadectw o świadectwie efektywności energetycznej wydanym dla podmiotu wskazanego w tym świadectwie,

który zakończył realizację przedsięwzięcia lub przedsięwzięć tego samego rodzaju służących poprawie efektywności energetycznej, w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia.

4. Kontrola i sankcje

Podmiotem uprawnionym do kontroli rzeczywistego zrealizowania oszczędności energii określonej w świadectwie jest Prezes URE. Zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 2 u.e.e. organ ten „dokonuje wyrywkowej weryfikacji zgodności oszczędności energii finalnej osiągniętej z przedsięwzięcia lub przedsięwzięć tego samego rodzaju służących poprawie efektywności energetycznej, których realizację zakończono, z ilością energii finalnej określonej we wniosku o wydanie świadectwa efektywności energetycznej”. Weryfikację taką Prezes URE może zlecać podmiotom zewnętrznym. W przypadku gdyby weryfikacja oszczędności energii finalnej okazała się negatywna, Prezes URE zawiadamia niezwłocznie o tym fakcie podmiot, który realizuje obowiązek.

Chcąc uniknąć sytuacji, w której pomioty otrzymujące świadectwa nie realizują w rzeczywistości przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej, ustawodawca w art. 27 u.e.e. przewidział sankcję za podawanie nieprawdziwych lub wprowadzających w błąd informacji.

Zgodnie z tym przepisem „podmiot, który zawiadamiając Prezesa URE o zakończeniu realizacji przedsięwzięcia lub przedsięwzięć tego samego rodzaju służących poprawie efektywności energetycznej, udzielił nieprawdziwych lub wprowadzających w błąd informacji o zakończeniu ich realizacji, a także w przypadku negatywnej weryfikacji oszczędności energii, o której mowa w art. 26 ust. 3 u.e.e., nie może występować z wnioskiem o wydanie świadectwa efektywności energetycznej przez 5 lat od dnia, w którym przedsięwzięcie to lub przedsięwzięcia te powinny być zakończone”.

W art. 28 ust. 1 u.e.e. ustawodawca przewidział sytuację, w której wartość zaoszczędzonej energii z zakończonego przedsięwzięcia lub przedsięwzięć tego samego rodzaju służących poprawie efektywności energetycznej jest mniejsza niż wynikająca z wydanego świadectwa efektywności energetycznej. Jeśli taka sytuacja zostanie stwierdzona przez Prezesa URE na podstawie dokonanej weryfikacji oszczędności energii finalnej, podmiot, któremu wydano świadectwo, jest obowiązany, w terminie 6 miesięcy od dnia otrzymania zawiadomienia od Prezesa URE, przedstawić do umorzenia temu organowi świadectwo efektywności energetycznej. O obowiązku tym Prezes URE zobowiązany jest niezwłocznie zawiadomić ten podmiot. Wartość świadectwa do umorzenia stanowi różnicę między ilością energii finalnej wynikającą ze świadectwa efektywności energetycznej przyznanego temu podmiotowi a ilością energii zaoszczędzonej wyrażoną w tonach oleju ekwiwalentnego.

5. Szczegółowy wykaz przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej

1. Przedsięwzięcia służące poprawie efektywności energetycznej w zakresie izolacji instalacji przemysłowych:

- 1) modernizacja i wymiana izolacji termicznej rurociągów ciepłowniczych, pieców oraz ciągów technologicznych w obiektach (np. izolacja rurociągów, zbiorników, kotłów, kanałów spalin, turbin, urządzeń oczyszczających gazy wlotowe, armatury przemysłowej, wymienników ciepła, pieców grzewczych oraz odtwarzanie wymurówki, wymiana materiałów ogniotrwałych, warstw izolacyjnych w piecach);
- 2) izolacja termiczna systemów transportu mediów technologicznych w obrębie procesu przemysłowego, w tym urządzeń transportowych, przygotowania półproduktów i produktów oraz sieci ciepłowniczych, wodnych i gazowych.

2. Przedsięwzięcia służące poprawie efektywności energetycznej w zakresie przebudowy lub remontu budynku wraz z instalacjami i urządzeniami technicznymi, w tym przedsięwzięcia termomodernizacyjne i remontowe w rozumieniu ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów:

- 1) docieplenie ścian, stropów, podłóg na gruncie, fundamentów, stropodachów lub dachów;
- 2) modernizacja lub wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, świetlików, bram wjazdowych lub zmiana powierzchni przeszkleń w przegrodach zewnętrznych budynków;
- 3) montaż urządzeń zaciemniających okna;

- 4) modernizacja systemu ogrzewania lub systemu przygotowania ciepłej wody użytkowej (np. izolacja cieplna, równoważenie hydrauliczne, zastosowanie wysokosprawnych źródeł ciepła wraz z automatyką, zmniejszenie strat ciepła związanych z jego akumulacją, regulacją oraz wykorzystywaniem);
- 5) likwidacja liniowych i punktowych mostków cieplnych;
- 6) modernizacja systemu wentylacji polegająca na:
 - a) montażu układu odzysku ciepła (rekuperacji),
 - b) zastosowaniu gruntowych wymienników ciepła,
 - c) izolacji kanałów nawiewnych i wywiewnych transportujących powietrze wentylacyjne,
 - d) montażu systemów optymalizujących strumień objętości oraz parametry jakościowe powietrza wentylacyjnego doprowadzanego do pomieszczeń w zależności od potrzeb użytkownika;
- 7) modernizacja systemu klimatyzacji poprzez dostosowanie tego systemu do potrzeb użytkowych budynku (np. dostosowanie strumienia powietrza do rzeczywistego obciążenia, zastosowanie układów z bezpośrednim odparowaniem, opartych o indywidualne klimatyzatory lub zastosowanie alternatywnych metod chłodzenia);
- 8) modernizacja lub wymiana dźwigów wraz z ich napędami i oświetleniem;
- 9) instalacja urządzeń pomiarowo-kontrolnych, teletransmisyjnych oraz automatyki w ramach wdrażania systemów zarządzania energią;
- 10) przebudowa lub remont budynku użyteczności publicznej na podstawie umowy o poprawę efektywności energetycznej.

3. Przedsięwzięcia służące poprawie efektywności energetycznej w zakresie modernizacji lub wymiany:

- 1) oświetlenia wewnętrznego (np. oświetlenia pomieszczeń: w budynkach użyteczności publicznej, mieszkalnych, biurowych, a także budynków i hal przemysłowych, magazynowych lub handlowych) lub oświetlenia zewnętrznego (np. oświetlenia tuneli, placów, składowisk, ulic, dróg, parków, oświetlenia dekoracyjnego, oświetlenia stacji paliw oraz sygnalizacji świetlnej), w tym:
 - a) wymiana źródeł światła na energooszczędne,
 - b) wymiana opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne,
 - c) wdrażanie inteligentnych systemów sterowania oświetleniem, o regulowanych parametrach w zależności od potrzeb użytkowych i warunków zewnętrznych,
 - d) stosowanie energooszczędnych systemów zasilania;
- 2) urządzeń i instalacji wykorzystywanych w procesach przemysłowych lub w procesach energetycznych lub telekomunikacyjnych, lub informatycznych:
 - a) modernizacja lub wymiana urządzeń energetycznych i technologicznych związanych z procesami przemysłowymi wraz z instalacjami (np. urządzeń i instalacji sprężonego powietrza, kotłów, pomp, pompoturbin, turbin napędzających sprężarki procesowe i pompy, dmuchaw, wtryskarek, pras, myjek, wentylatorów, mieszadeł, agregatów chłodniczych, młynów),
 - b) modernizacja lub wymiana silników, napędów i układów sterowania lub zastosowanie falowników przy napędach o zmiennym zapotrzebowaniu mocy,
 - c) modernizacja lub wymiana rurociągów, zbiorników, kanałów spalin, kominów, urządzeń służących do uzdatniania wody,
 - d) modernizacja lub wymiana wyposażenia narzędziowego,
 - e) stosowanie systemów pomiarowych, monitorujących i sterujących procesami energetycznymi i przemysłowymi w ramach wdrażania systemów zarządzania energią,
 - f) optymalizacja ciągów transportowych paliw (stałych, ciekłych, gazowych) lub mediów (np. woda, para, sprężone powietrze, powietrze wentylacyjne, spaliny, gazy procesowe) oraz ciągów transportowych kopaliny i linii produkcyjnych,
 - g) modernizacja lub wymiana urządzeń i instalacji pomocniczych służących procesowi wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła, lub chłodu, w tym:

- układów rozładunku, przygotowania i transportu paliwa (np. układów nawęglania, odparowania gazu, redukcji ciśnienia gazów),
 - układów doprowadzenia powietrza i odprowadzenia spalin (np. wentylatorów),
 - układów chłodzenia (np. układów pompowych, skraplaczy, chłodni kominowych),
 - układów odprowadzenia i transportu odpadów paleniskowych (np. układów odzyskania),
 - układów redukcji emisji (np. odpylania, odsiarczania oraz odazotowania spalin),
 - transformatorów, silników elektrycznych i falowników,
 - wymienników ciepła, stacji redukcyjno-schładzających pary,
 - układów uzdatniania wody (np. zmiana parametrów fizykochemicznych, odgazowywanie),
 - układów uzdatniania, produkcji oraz dystrybucji sprężonego powietrza (np. montaż sprężarek ze zmienną prędkością obrotową, montaż osuszaczy powietrza o niskim zapotrzebowaniu energii do procesu regeneracji, montaż sterowników nadrzędnych sterujących pracą urządzeń, stosowanie rozwiązań minimalizujących czas pracy sprężarek na biegu jałowym, optymalizacja ciśnienia w instalacji, montaż układów odzysku ciepła z procesu sprężania, montaż zbiorników buforowych),
 - układów przygotowania paliwa rozpałkowego (np. mazut, olej lekki),
 - układów sterowania, automatyki, pomiarowych, zabezpieczających i sygnalizacyjnych,
 - układów pompowych i pomp (np. stosowanie pomp o płynnej regulacji obrotów, montaż pomp o wyższej sprawności, stosowanie metod regulacji zwiększających efektywność energetyczną układu),
 - układów odwodnień instalacji parowych,
- h)** modernizacja lub wymiana urządzeń i instalacji wykorzystywanych w górnictwie, w tym:
- układów urabiania złoże oraz transportu i zwałowania urobku,
 - układów odwodnień,
 - układów magazynowania, składowania, przeróbki urobku, sortowania oraz wzbogacania kopaliny,
 - układów oczyszczania wód kopalnianych i ścieków,
 - układów zaopatrzenia w powietrze wentylacyjne,
 - układów odmetanowania,
- i)** modernizacja lub wymiana urządzeń telekomunikacyjnych (np. moduły radiowe, moduły systemowe, moduły transmisyjne),
- j)** modernizacja lub wymiana urządzeń informatycznych (np. komputery, serwery);
- 3)** lokalnych sieci ciepłowniczych i lokalnych źródeł ciepła w rozumieniu art. 2 pkt 6 i 7 u.w.t.r., polegające na:
- a)** wymianie lub modernizacji grupowych i indywidualnych węzłów cieplnych z zastosowaniem urządzeń i technologii o wyższej efektywności energetycznej (np. izolacje, napędy, armatura, wymienniki),
- b)** modernizacji systemów zasilanych z grupowych węzłów cieplnych poprzez przebudowę tych systemów na węzły indywidualne,
- c)** instalacji lub modernizacji systemów automatyki i monitoringu pracy węzłów i sieci ciepłowniczych,
- d)** wymianie lub modernizacji lokalnych układów chłodniczych i klimatyzacyjnych,
- e)** zastosowaniu układów kogeneracyjnych w lokalnych źródłach ciepła,
- f)** modernizacji lokalnych źródeł ciepła (np. kotłowni, ciepłowni osiedlowych),
- g)** modernizacji odwodnień instalacji parowych;
- 4)** urządzeń przeznaczonych do użytku domowego (np. pralki, suszarki, zmywarki do naczyń, chłodziarki, kuchenki, piekarniki).

4. Przedsięwzięcia służące poprawie efektywności energetycznej w zakresie odzyskiwania energii, w tym odzyskiwania energii w procesach przemysłowych, w tym poprzez instalację lub modernizację:

- 1) układów odzyskiwania ciepła z urządzeń i procesów przemysłowych lub energetycznych i wykorzystanie go do celów użytkowych lub w procesie technologicznym;
- 2) systemu „freecoolingu” – procesu wykorzystania chłodu zawartego w powietrzu o niskiej temperaturze na zewnątrz budynku do schłodzenia powietrza wewnątrz budynku lub w instalacji;
- 3) turbin i układów wytwarzania energii, wykorzystujących energię rozprężania lub redukcji ciśnienia gazów, par lub cieczy;
- 4) układów przetwarzania ciepła odzyskiwanego z procesów przemysłowych lub energetycznych na energię elektryczną;
- 5) układów przetwarzania gazów spalinowych i odpadowych z procesów przemysłowych lub energetycznych (np. gazu koksowniczego, wielkopieczowego, konwertorowego) na energię elektryczną lub ciepło lub na paliwa energetyczne.

5. Przedsięwzięcia służące poprawie efektywności energetycznej w zakresie ograniczeń strat:

- 1) związanych z poborem energii biernej przez różnego rodzaju odbiorniki energii elektrycznej, w tym poprzez zastosowanie lokalnych i centralnych układów do kompensacji mocy biernej (np. baterie kondensatorów, dławiki oraz maszynowe i elektroniczne układy kompensacyjne);
- 2) sieciowych związanych z przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej lub gazu ziemnego, w tym również w wewnętrznych systemach dystrybucji energii elektrycznej zasilających instalacje wykorzystywane w procesach przemysłowych (np. elektrolizy, elektrorafinacji);
- 3) na transformacji, w tym poprzez:
 - a) zastosowanie układów kompensacyjnych w stanach niskiego obciążenia i pracy jałowej,
 - b) wymianę transformatorów na jednostki charakteryzujące się wyższą efektywnością energetyczną (sprawnością) lub dostosowane do zapotrzebowania na moc;
- 4) w sieciach ciepłowniczych, w tym dokonując:
 - a) modernizacji i przebudowy sieci ciepłowniczej poprzez:
 - zmianę technologii wykonania tych sieci (magistrali, sieci rozdzielczych, przyłączy do budynków),
 - zmianę trasy przebiegu rurociągów w celu zmniejszenia ich długości lub likwidacji zbędnych odcinków,
 - zmianę średnicy rurociągów w celu poprawy wymagań hydraulicznych,
 - usunięcie nieszczelności i przyczyn ich powstawania,
 - b) poprawy izolacji cieplnej rurociągów wraz z ich wyposażeniem w armaturę (np. wymiana rurociągów ciepłowniczych na rurociągi preizolowane),
 - c) zmiany parametrów pracy sieci ciepłowniczej lub sposobu regulacji tej sieci,
 - d) modernizacji systemu ciepłowniczego poprzez:
 - przebudowę systemu zasilanego z grupowych węzłów cieplnych na system zasilany z węzłów indywidualnych,
 - wymianę lub modernizację grupowych i indywidualnych węzłów cieplnych z zastosowaniem urządzeń i technologii o wyższej efektywności energetycznej,
 - e) wprowadzenia lub rozbudowy systemu monitoringu i sterowania pracą sieci ciepłowniczej;
- 5) związanych z systemami zasilania urządzeń telekomunikacyjnych lub informatycznych, w tym poprzez:
 - a) modernizację lub wymianę systemów zasilania (np. prostowników, zasilaczy, baterii),
 - b) wdrażanie systemów monitorujących i optymalizujących moc oraz zużycie energii elektrycznej urządzeń (np. wyłączających nieaktywne urządzenia, wyłączających lub ograniczających niektóre funkcjonalności lub zmieniających konfigurację urządzeń).

6. Przedsięwzięcia służące poprawie efektywności energetycznej w zakresie, o którym mowa w art. 19 ust. 1 pkt 6 u.e.e., polegające na:

- 1) zastąpieniu nieskoefektywnych energetycznie lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła wykorzystujących paliwa (stałe, ciekłe, gazowe) lub energię elektryczną źródłami charakteryzującymi się wyższą efektywnością energetyczną, w tym instalacją odnawialnego źródła energii, wykorzystującą ciepło wytworzone w wysokosprawnej kogeneracji lub ciepło odpadowe z instalacji przemysłowych;
- 2) zastąpieniu nieskoefektywnych energetycznie lokalnych i indywidualnych sposobów przygotowania ciepłej wody użytkowej sposobami charakteryzującymi się wyższą efektywnością energetyczną, w tym z wykorzystaniem ciepła z sieci ciepłowniczej wytworzonego w instalacjach odnawialnego źródła energii, w wysokosprawnej kogeneracji lub będącego ciepłem odpadowym z instalacji przemysłowych;
- 3) budowie przyłącza do sieci ciepłowniczej oraz zakupie albo modernizacji węzła cieplnego w celu zastąpienia ciepła z nieskoefektywnych energetycznie lokalnych lub indywidualnych źródeł ciepła ciepłem z sieci ciepłowniczej wytworzonym w instalacjach odnawialnego źródła energii, w wysokosprawnej kogeneracji lub będącym ciepłem odpadowym z instalacji przemysłowych;
- 4) modernizacji instalacji wytwarzania chłodu z wykorzystaniem ciepła pochodzącego z sieci ciepłowniczej zasilanej ciepłem wytworzonym w instalacjach odnawialnego źródła energii, w wysokosprawnej kogeneracji lub ciepłem odpadowym z instalacji przemysłowych.